

Prvotno je ovaj instrument bio pozitivan, i možda nije bio namijenjen crkvi u Završju, no njegovu povijest sada je nemoguće rekonstruirati. Neosporivo je da on pripada Piaggijevom opusu, što se vidi po natpisu iznad klavijature: OPUS JOANNES BAPTISTAS PIAGGIA VENETIARUM MDCCXL. U instrumentu su nađena još tri natpisa koji odaju tko je na njemu kasnije radio. Na poleđini pločice, iznad klavijature stoji: *Giacomo riparo n'anno 1880. il mese marzo*. Na poklopcu zračnice piše: *Riparazione organo Mario Giovanni 13. XII 1829.*, dok su na dvije najveće drvene cijevi nađene etikete: IVICA MARIO (*orologiaio elettrotecnico*) *Montatura organi, armonium e parafulmini (Riparazione oggetti sacri) Indoratura e nichellarura a fouco (Perito garante) PISINO — PINGUENTE / † per gratia di Dio* (dodano olovkom).

Dispozicija orgulja je sljedeća:

Principale
Ottava
XV
XIX
XXII
XXVI
Flauto in XII

Klavijature su smještene u sredini prednje strane kućišta. Manual je originalan Piaggijev rad i ističe se neobično lijepom izradom. Cijeli tonovi obloženi su žučkastom šimširovinom, i urešeni s dvije paralelne poprečne crte na kraju prednjeg dijela tipke. Polutonovi su od crne ebanovine. Opseg manuala je C/E-c^{'''}. Pedal, koji je spojen na manual, napravljen je vrlo grubo od jelovog drveta i ne možemo ga smatrati Piaggijevim djelom. Opseg mu je C/E—H. Mehanika je tipično talijanska. Iako nisu zamijećeni znakovi koji bi pokazivali da je na njoj bilo većih popravaka, nađena je u vrlo dobrom stanju. Jednako tako i zračnica, napravljena od orahova drveta, veličine 1200x397x140 mm, primjer je neobično kvalitetnog rada, i na njoj su potrebni tek manji restauratorski zahvati.

Kako se vidi iz dispozicije orgulja sve svirale su labijalne. 9 najdubljih svirala Principala (od toga 5 poklopljenica) i 4 svirale Ottave su od smrekovine, dok su ostale olovne. Sve svirale su u vrlo lošem stanju, jer im je uništen gornji dio korpusa, a mnogima i noga. U prospektu je 19 svirala Principala cis-g' no one su postavljene nakon 1918. godine. Originalne cijevi došle su pod udar naredbe o rekviziciji cijevi orgulja za ratne svrhe, izdane u rujnu 1917. godine. Tokom duge povijesti ovih orgulja, još je jedan registar postao žrtva naknadnog zahvata. Na mjesto Vigemasaste stavljena je na vrlo nestručan način Voce umana.

Orgulje opskrbljuju zrakom dva četirinaborska klinasta mijeha veličine 1150x450 mm, koji su prije rekonstrukcije bili u veoma lošem stanju. Sami mijehovi su možda originalni, ali je sistem njihovog pokretanja svakako novijeg datuma.

Obnavljanje ovoga instrumenta predstavlja, u biti, dva sukcesivna posla: restauraciju originalnih i rekonstrukciju kasnije uklonjenih dijelova. Svi dodaci instrumentu, kao i zamjene nekih njegovih dijelova, pokazuju prvi stav rekonstruktora prema originalnom instrumentu i znatno opterećuju i nagrađuju ovaj lijepi Piaggijev rad. Zbog toga je potrebno, proučivši sve pojedinosti instrumenta, rekonstruirati svirale prospekta i XXVI, kao i mijehove i donji dio kućišta u koji će se smjestiti prema prvobitnom položaju. Tako će ove orgulje dobiti opet svoj autentičan oblik.

Završetkom restauracije orgulja u Završju (kojoj se nadamo u kolovozu 1979. godine) iz majstorske radionice Patricia Collona izaći će još jedan (nakon G. Moscatellievog u Pučišćima na otoku Braču, Callidovog u Bujama i Girardijevog u Grožnjanu) majstorski obnovljen instrument.

Zdravko BLAŽEKović

OBNOVLJENE ORGULJE U ŽUPI GORNJI GRAD — OSIJEK

Zahvaljujući svestranom zalaganju g. Stjepana Bogdanića, župnika župe Gornji Grad u Osijeku obnovljene su orgulje osiječke stolne crkve. Uređenje tromanualnih orgulja iz radionice orguljara F. Maurachera izveli su majstori austrijske filijale poznate orguljarske tvrtke »Walcker«. Izmjenjena je dotrajala elektromagnetska traktura a ujedno je zamijenjen i sviraonik. Sa primjenom elektronskog sistema u funkciji slobodnih kombinacija taj sviraonik je jedan od najsvremenijih tehničkih dostignuća kod nas. Namodještene su nestale svirale i promijenjene oštećene pa je tako izgrađeno ukupno šest stotina novih svirala. Dispozicija orgulja je sačuvana, no kod intoniranja majstori su nastojali ostvariti što adekvatniji zvuk pojedinih registara i što stilskiju akustičnu cjelinu. Tako su poklopljeni (mukli) registri intonirani nešto tiše u odnosu na alikvotne pa su orgulje dobile na sjaju zvuka.

Kolaudaciju orgulja izvršio je A. Klobučar i tom prigodom izveo je program sastavljen od djela J. S. Bacha, C. Francka, L. Boëllmanna, A. Vidakovića i A. Klobučara.

Blagoslovu orgulja prisustvovali su generalni vikar đakovačkog biskupa prof. Mato Bešlić te kanonik Vilim Hiršnhauzer.

Prof. Klobučar održao je 18. rujna opet koncert na tim orguljama otvarajući tako koncertnu sezonu u Osijeku. Ovom prigodom izvodio je djela J. S. Bacha, O. Messiaena, C. Francka i B. Papandopula. Treba čestitati župniku g. Stjepanu Bogdaniću i njegovim vjernicima na ovom uspješnom pothvatu kojim je Osijek obogatio za jedan instrumenat koji će uljepšati službu Božju ali dati mogućnosti koncertiranja, koje je tako potrebno Osijeku.

A.

MOJ OSVRT NA LITURGIJSKO PJEVANJE U KOMIŽI NA OTOKU VISU

Na srednjem Jadranu, 4 sata vožnje trajektom od Splita prema pučini nalazi se malo mjesto — Komiža, ribarsko mjesto sa oko 1700 stanovnika. Narod je dobar i pobožan već od davnine. To se vidi po kapelicama koje se nalaze po obližnjim brežuljcima i otocima (Biševo i Svetac). U samom su mjestu 4 crkve, a u trima se vrši služba Božja. Jedna od tih je župska crkva zvana »Muster« posvećena je sv. Nikoli a zna se da potječe iz XII st. kada su tu bili redovnici benediktinci. Tijekom godina je nadograđivana. U njoj se obavljaju sve važnije funkcije kroz liturgijske godine. Naročito Komižani hrle prema Musteru u Veloj sedmici, zbog nadaleko poznatog 40-satnog klanjanja i lijepo i svečano uređenih »kvartora«. Osim toga svake treće nedjelje u mjesecu imamo procesiju oko crkve s Presvetim. Također svaki vjernik koji umre donese se u Muster i tu se služi sv. misa. To je posljednji pozdrav njima tako drage crkve, ponosa Komižana. U crkvi se nalaze i orgulje koje su prije godinu dana obnovljene i očišćene. Inače drugog instrumenta u crkvi nema. Druga crkva je posvećena Uznesenju BD Marije ali je poznatija pod nazivom »Gospa Gusarica«. Ona se nalazi na samoj obali, odnosno tik uz najveću plažu. Pomalo neobično građena crkva. Šira je nego duža. U ovoj crkvi se nalazi »pjevnica« s najstarijim orguljama u Dalmaciji (prema knjizi »Viški spomenici«). Inače sada nisu upotrebljive. Čekaju »doktora«. U crkvi se nalazi harmonij koji nam služi pri pjevanju.

Treća crkva, ili bolje rečeno crkvice, nalazi se u samom centru mjesta. Ona se naziva »Nova crkva«. Možda zato jer je najnovijeg datuma s obzirom na ostale. Tu imamo svaki dan svetu misu. Pjevaju se

svaki dan pučke pjesme uz pratnju harmonija. Posvećena je Gospi od sedam žalosti. Četvrta crkva u mjestu je Kapela sv. Roka. Tu se služi sv. misa samo preko ljetnih praznika ako ima svećenika. Obavezno je samo na Gospu Karmensku (zbog slike) i dakako na sv. Roka.

Narod voli pjevati i sudjelovati u liturgiji. Imaju svoje običaje ali rado primaju nove pjesme. Kod nekih se pjesama tijekom godina uvukla koja »nota« viška, ali to je teško ili skoro nemoguće ispraviti.

Evo pjesama koje sam tokom nepune godine s pukom pjevala:

Advent:
Padaj s neba
Visom leteć
Poslan bi
Zdravo budi Marijo
Zlatnih krila
Nebesa odozgo rosite
Sav svijete pjevaj

Božić:
Kirie
Svim na zemlji
Radujte se narodi
Veseli se Majko Božja
U se vrime
Veselje ti navješćujem
Srećo moja jedina
Dvorani neba
O Betleme
Narodi nam se
Djetešce nam se rodilo
O pastiri čudo novo
Tri kralja
O djetešce moje drago
Tiha noć
Danas se čuje
Hajdmo braćo sada

Korizma
Prosti moj Bože
Ja se kajem
O Isuse izranjeni
O Isuse ja spoznajem
Narode moj ljubljeni
Stala Majka
Svaka duša
O bići preljuti
Zašto trpiš
O Isuse daj da pjevam
Pogledaj Gospode
Počinje se strašna muka
Psalam 50 (Pomiluj mene Bože)
Puče moj

Uskrs
Na gozbu kralja Jaganjca
Uskrsnu Isus doista
Gospodin slavno uskrsnu
Isus usta slavni
Nek mine Majko
Kraljice neba raduj se
Raduj se raduj
Na nebu zora rudi

Marijanske
Zdravo budi Marijo
Zdravo Djevo
Ljiljane bijeli
Djevice nevine
Iz mnogih krajeva
Sred te se pećine
Lijepa si lijepa
Majko ljubežljiva
O Marijo Majko
O mila Majko nebeska
Danak svaki
Trinaestoga svibnja
Sred lurdске pećine
Čuj vruću molbu
(Gospi od zdrav.)
Danas nam se rodi
(maloj Gospi)
Čuj nas Majko
O divna Djevice
Hoćemo Boga
Bezgrešnom Srcu
Zdravo Marijo
O Marijo slavna Djevo
Pod tvoju obranu
Kraljice sv. krunice
Litanije (4)
Sveta Marijo

Ulazne
Oče naš dobri
Svemožni Bože
Pjevajmo braćo kršćani
Pred božanstvom
Bog je u svome svetom hramu
Evo Bog mi pomaže
Evo Bože kruha vina
Naša srca vatrom gore
Spasitelju dobri Isukrte

Srcu Isusovu
U slavu sv. Srca (2)
O Srce Sina Božjega
Slatko Srce Isusovo
Srce Božansko
Do nebesa
Božanskog Srca
Zazivajmo Srce sveto

Kristu Kralju
Isuse Kralju
Svi kliknimo
Krist nek živi
Krist Kralj vlada

Prigodne
Hvalite Gospoda
O Spase roda ljudskoga

Euharistijske
Klanjam ti se smjerno
Uzmite jedite
Moj Isuse
Odzivam se Isuse
O Isuse o moj Spasitelju
Zdravo Tijelo
Zdravo sv. Sakramente
Sva ljubavi mi
Sakramentu veličajnom
Pred Tobom padam tajno sveta
O duša naših hrano
Dođite i kušajte
Vječna je ljubav njegova
Tebe žeda duša moja
Zeđa duša moja
Blagoslivljaj ću do vijeka
Gospodin kraljuje
O hostijo spasonosna
Divnoj dakle (4)
Svet, svet . . .
Blagoslovljen budi Bog
O jezici . . .

Devetnice
Za Božić (Kog zemlja . . .)
Sv. Anti (13 utoraka —
»Ak' od Ante . . .«)
Duhu Svetomu (Dođi Duše)
Vel. Gospi (O slavna među
Djevicama)

Svecima
Josipa svetoga
Zdravo sv. Josipe
Sv. Anti: Svom te dušom
Zdravo proroče
Priđi k nama
Mučeniče Kristov
Svetom Petru

s. Marija BAJIĆ

KONCERT U ZAGREBAČKOJ KATEDRALI

Dana 2. travnja o. g. održan je u zagrebačkoj katedrali koncert u okviru priredaba »Riječ i glazba« uz moto: »Gospodine, Ti si ufanje moje, moj si dio u zemlji živih« (Ps. 141). Nastupio je tenor prof. Ante Josip Soldo uz pratnju orguljaša prof. Anđelka Klobučara. Na programu su bila tri solo-djela: B. Papanadopulo, *Pivanje drugo* (Ps. 2), I. Brkanović, *Psalam 145.* i A. Klobučar, *Tri psalma*. Klobučar je između solo-popjevaka izveo K. Odaka *Preludij* i B. Papanadopula *Tokatu za orgulje*. Voditelj riječi bio je dr Josip Ladika.

B. Papanadopulo napisao je još g. 1936. *Pivanje drugo* za muški zbor i tenor solo. Kako je danas teško skupiti veliki muški zbor, skladatelj je djelo preuredio za tenor solo uz pratnju orgulja i u katedrali je bila praižvedba. Djelo je sigurno preinakom izgubilo na originalnoj snazi ali se osjetila ljepota jednostavnoga starinskog psalmiranja što su ga pjevali bratimi sv. Križa u Velom Varošu i sv. Petra u Lučcu. I. Brkanović je poznatim poniranjem u psihološka stanja preko riječi 145. psalma oslikao sumnju i borbu čovjeka pred smrću. I to je djelo tada doživjelo premijeru. A. Klobučar je izborom riječi iz psalama ostvario tri ugođaja: sumnju, smirenu molitvu i veseli alleluja.

Pjevanje i orguljanje bilo je adekvatno skladbama a sonorni glas tenora od pianissima do fortea potpuno je gospodario velikim prostorima katedrale. Šteta što organizacija nije bila bolja a time i katedrala punija.

Jure ŽUPIĆ

ORGULJSKI KONCERT ŽARKA DROPULIĆA

6. lipnja održan je orguljski koncert u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Izveo ga je Žarko Dropulić, docent Muzičke akademije u Zagrebu, a na programu su bila djela Maxa Regera: *Sonata Op. 33 fis-mol* (Fantazija-Intermezzo-Passacaglia), Koralna predigra *Jesu, meine Freude* iz Op. 67, Fantazija na koral *Alle Menschen müssen sterben* Op. 52 br. 1, *Fantazija i fuga na ime BACH* Op. 46, *Fantazija i fuga d-mol Op. 135/b* i *Simfonijska fantazija i fuga Op. 57*.

Ovaj stilski izbalansiran program, sastavljen od vrhunskih djela velikog majstora, predstavlja monumentalnošću i inagurativnom intencijom pravo otkrivenje među orguljskim koncertima u nas. Regerova djela zahtijevaju pored vrhunskog tehničkog dometa i kraljnu serioznost prilikom izvođenja te uza svu kompliciranost fature ostavljaju dojam jednostavnosti, što je sasvim razumljivo kada se uzme u obzir jasna i čvrsta koncepcija forme te superiornost u vještini isticanja svih elemenata njegovog muzičkog jezika. Ove značajke Žarko Dropulić je realizirao interpretirajući ova djela sa njemu svojstvenom preciznošću, lakoćom i superiornim virtuozištetom umjetnika velikog stila, te ga sa punim pravom možemo uvrstiti među one rijetke interprete u nas koji u svojim produkcijama nadilaze jugoslavenske okvire.

Njegova osebujna kreativnost u registriranju, kao i izvršne mogućnosti koje izvođaču pružaju orgulje u Bazilici, svakako su jedna od bitnih značajki koje su doprinijele da je ovaj izuzetan muzički događaj poprimio svu autentičnost u ostvarivanju zvučnog efekta. Stilaska profinjenost u sva tri stavka *Sonate*, kontemplativnost u Koralnoj predigri, meditativnost u *Fantaziji* na koral te zalački ukomponirana gradacija s monumentalnošću u obje *Fantazije* i fuge, napose u *Simfonijskoj fantaziji* i fugi, ostvarene su istančanom kvalitetom i superiornim briom.

Idući stopama velikog Germanija, kod koga se usavršavao u orguljskom studiju, Žarko Dropulić je